

Till:

Landstinget i Kalmar län
Bildnings- och kulturförvaltningen
Box 601
391 26 Kalmar

landstinget@ltkalmar.se

Stockholm 5 april 2018

KLYS synpunkter på remissversionen av den regionala kulturplanen för Kalmar län 2019-2022

KLYS har tagit del av Landstinget i Kalmar läns förslag till kulturplan för perioden 2019-2022 och vill för de yrkesverksamma kulturskaparnas räkning härmed lämna följande synpunkter. I varje avsnitt i detta yttrande finns kortfattade kommentarer och förslag, där vi sammanfattar våra synpunkter och förslag till korrigeringar eller kompletteringar.

1 Inledning

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 14 medlemsorganisationer ca 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl.a. författare, dramatiker, journalister, bildkonstnärer, musiker, kompositörer, tonsättare, regissörer, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t ex kulturpolitik, upphovsrätt, arbetsmarknad, trygghetssystem och yttrandefrihet.

KLYS utgör en samlad röst för Sveriges kulturskapare i den nationella kulturpolitiken. Samverkansmodellens inträde i den svenska kulturpolitiken har, förutom ett nytt sätt att fördela statliga bidrag till regional kulturverksamhet, inneburit en etablering av en ny kulturpolitisk karta där samverkan och dialog på alla plan är satt i fokus: mellan stat, region och kommun och där också det professionella kulturlivet och civilsamhället ska delta i dialogen.

Enligt förordningen ska de regionala kulturplanerna tas fram ”efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället”. Att använda sig av professionella kulturskapare som experter på sitt konstområde är ett utmärkt sätt att ta tillvara de professionella kulturskaparnas regionala erfarenheter, att utveckla diskussionen om kulturskaparnas villkor och att formulera en regional konstnärspolitik.

Formen för samråd väljer regionen själv. KLYS verkar för att dialoger sker i formaliserad form, dvs. att det finns en kontinuitet och långsiktiga strategier för att involvera professionella kulturskapare i dialog runt kulturplanens framtagande, genomförande och uppföljning. Vi har nyligen kartlagt det regionala kulturskaparsamrådsarbetet i landet och lanserade under hösten 2017 en samrådsguide med rekommendationer för samrådsarbetet i regionerna. Se länk nedan¹ samt bilaga till detta yttrande.

¹ http://www.klys.se/wp-content/uploads/2015/11/KLYS_broschyr_samradsguide_2017.pdf

KLYS verkar också för att samråden, där yrkesverksamma kulturskapare bidrar som experter, arvoderas. Vi har för ändamålet tagit fram särskilda arvodesrekommendationer i samarbete med våra medlemsorganisationer. När det gäller konsult/expertuppdrag t.ex. för deltagande i regionala samråd, har KLYS justerat upp arvodet fr.o.m. 1 januari 2018, eftersom den tidigare relativt låga arvodesnivån legat still i drygt fem år.

En av KLYS viktigaste frågor, som även gäller arbetet med regionala kulturplaner och samverkansmodellen, är att principen om armlängds avstånd används och värnas. Denna princip har skapats för att konsten ska kunna stå fri från politiska viljor, och är av yttersta vikt för att konstnärlig frihet ska kunna upprätthållas och att demokratiska samtal ska kunna ske i samhället. Enligt principen ska konstnärliga och kvalitativa bedömningar inte göras av den politiska sfären utan av sakkunniga ämnesexperter, yrkesverksamma kulturskapare och konstnärliga ledare, t.ex. i särskilda referensgrupper och bedömningskommittéer. KLYS bevakar också hur konstnärlig kvalitet och utveckling får utrymme, hur mångfalden inom kulturen främjas samt balansen mellan kultur- och aspektpolitik av olika slag.

KLYS vill i detta yttrande uppmärksamma landstinget i Kalmar län på den aktuella konstnärspolitiska utredningen som nyligen presenterades, och det faktum att det i utredningen konstateras att "förutsättningarna för konstnärer att etablera sig och verka i landets regioner behöver förbättras".²

Här nedan följer en sammanfattning av KLYS mest centrala bevakningsområden, när det gäller regionala kulturplaner och regional kultur- och konstnärspolitik:

Grundläggande värden

- Hur bevakar kulturplanen kulturens egenvärde och balansen mot aspektpolitik?
- Bidrar den här satsningen till konstnärlig kvalitet och förnyelse?
- Hur arbetar regionen med principen om armlängds avstånd?
- Hur arbetar regionen med att främja mångfald inom kulturen?

Kulturskapares villkor

- Vilka förutsättningar behövs för att professionella kulturskapare inom alla konstområden ska kunna verka i regionen? Hur formuleras regional konstnärspolitik i regionen?
- Vilka målsättningar formulerar regionen utifrån betydelsen av rimliga avtal och ersättningar till kulturskapare för deras arbete?
- Hur kan regionalt verksamma kulturskapare stödjas med kompetensutveckling och vidareutbildning? Hur kan man på andra sätt stödja de yrkesverksamma som vill utvecklas och vara kvar i regionen?
- Hur diskuterar och synliggör regionen skillnaden i villkor mellan yrkesutövande och ideella utövare?
- Vilka stödfunktioner finns för professionella kulturskapares företagande i regionen?
- På vilka sätt kan regionen och dess kommuner integrera kulturskapare som självklar samarbetspart?

Kulturell infrastruktur

- Hur ser utbudet ut av lokaler för mötesplatser och arbetsplatser i regionen? D.v.s. replokaler/verkstäder/träningslokaler/inspelningsstudios m m. Vad kan byggas ut, förstärkas lokalt och/eller regionalt?
- Vilken strategi formulerar regionen i sin kulturplan angående samspelet mellan institutioner och det fria kulturlivet?
- Vilka regionöverskridande verksamheter finns och vad har regionen för utvecklingsmål för dessa?
- Hur planerar regionen att arbeta med och utveckla nationella och internationella samarbeten?

² *Konstnär – oavsett villkor?*, SOU 2018:23, sid 406

2 Generella utgångspunkter och kulturplanens disposition

Detta är Landstinget i Kalmar läns tredje kulturplan inom ramen för kultursamverkansmodellen. Planen är tänkt att gälla i fyra år; från 1 januari 2019 till 31 december 2022. Kalmar län har tolv kommuner och drygt 240 000 invånare. Kalmar är centralorten som hyser merparten av länskulturinstitutionerna.

Vi ser generella regionala kulturpolitiska utmaningar för Kalmar län när det gäller att upprätthålla en god kulturell infrastruktur och ett kvalitativt kulturliv som även omfattar länets mindre kommuner och glesbygden. Även om det är positivt att kulturplanen lyfter problematiken med geografisk spridning av kultursatsningar och belyser samtliga kommuner och kulturverksamheter väl, vill vi påminna om risken för att de olika kommunerna kommer att erbjuda mycket olika förutsättningar för kulturen. Hur skapar landstinget likvärdighet i länet? Kan man tänka sig införande av någon form av lägsta-nivå för kommunala kultursatsningar som fastslås regionalt?

Vi ser positivt på att länet ingår i den s k Regionsamverkan Sydsverige, något som vi ser kan främja nya och stärka befintliga regionala och interregionala konstnärspolitiska satsningar. Även här vill vi påminna om risken för att perifera delar av länet kan missgynnas kultur- och konstnärspolitiskt vid strukturellt mer övergripande interregionala samarbeten.

En annan synpunkt KLYS vill framföra är att den förestående regionbildningen i länet 2019 inte får leda till minskade resurser till kulturen och de konstskapande näringarna i länet.

Innehåll och disposition

Kalmar läns landstings förslag till kulturplan är ett omfattande dokument med en detaljerad innehållsförteckning. Vi finner planen ambitiöst och pedagogiskt skriven med en rad fördjupningar kring kulturbegreppet och kulturens relation till andra samhälls- och politikområden. Bitvis är texten dock något svävande och generaliserande kring kulturbegreppet, vilket leder till att delar av planen blir mer en allmänt hållen kulturjournalistisk redogörelse än en tydligt saklig, kulturpolitiskt konkret och målinriktad kulturplan.

Planens upplägg ger läsaren ett rörigt intryck när det gäller hur landstinget sorterar de olika aspekterna av kulturpolitiken, hur planen relaterar till den regionala utvecklingsstrategin i stort, och hur planen tagits fram och ska följas upp. Det blir svårorienterat och otydligt kring vad som är nulägesbeskrivningar, vad som är visioner och vad landstinget planerar att göra i praktiken under planperioden.

Vi ställer oss för övrigt frågande till varför en regional kulturplan inleds med ett långt citat om utbildning av en kinesisk företagsledare. På vilket sätt har dennes tankar i kontexten World Economic Forum relevans för kulturutvecklingen i Kalmar län, undrar vi.

I avsnitten om verksamhetsområdena (s. 39-54) välkomnar vi att landstinget tydligt listar sina planerade insatser, mål och prioriteringar för planperioden. Men vi noterar att målen är många och prioriteringarna totalt sett rätt få, och att mål och prioriteringar ofta handlar om *olika* sakfrågor. I våra ögon skulle det vara mer logiskt att samtliga föreslagna områdesinsatser listas som mål, och att prioriteringarna lyfter vissa av målen för att peka på just ordning och prioriteringar i satsningarna.

Kulturplanen saknar, vad vi kan se, skrivningar om bl.a. nycirkus, dramatik, spelkultur, foto, design och arkitektur. Flera kulturplaner lyfter många av dessa områden nuförtiden, även om de inte formellt ingår i samverkansmodellens förordning. Kanske är några av områdena tänkta att ingå i vissa satsningar, och kan läggas till i befintliga skrivningar i planens slutversion?

KLYS kommentar och förslag:

- Det är en ambitiöst och pedagogiskt skriven kulturplan som i vissa delar tenderar att blir för allmänt hållen. T ex undrar vi över inledningscitats relevans för planen.
- Vi påminner om vikten av kommunal likvärdighet i länet för kulturverksamheter och -utbud.
- Den förestående regionbildningen i länet 2019 får inte leda till minskade resurser till kulturen och de konstskapande näringarna i länet.
- Planens upplägg gör det delvis ganska svårorienterat för läsaren kring vad som är nuläge, vision och mål. Förtydliga gärna och lista mål i konkreta punktlister.
- Det saknas beskrivningar om bl a nycirkus, dramatik, foto, design, arkitektur och dataspel. Kanske kan det förtydligas i vissa prioriteringar ifall även satsningar på dessa områden ingår?

3 Begrepp och definitioner

Det är positivt att landstinget i sin kulturplan överlag gör åtskillnad mellan professionella kulturskapare, ideella verksamheter och amatörer, och har ett eget avsnitt om de professionella kulturskaparnas förutsättningar. Dock har vi lite varstans i dokumentet upptäckt en rad oklarheter kring gränsdragningar mellan professionella och amatörer, samt inkonsekvenser i begrepps användningen när det gäller kulturskapar- och konstbegreppen, vilket skapar otydlighet och risk för missförstånd i sak.

Konst och konstnär

KLYS förespråkar generellt sett i regionala kulturplaner användningen av begreppet *professionell* (eller yrkesverksam) *kulturskapare* för att beteckna konstnärligt yrkesverksamma inom alla konstområden; såväl fritt verksamma, som institutionsanställda och kombinatorer. Vidare förespråkar KLYS, liksom Konstnärsnämnden, att begreppet *konstnär* används för att beteckna verksamma inom *alla* konstområden, och inte endast i betydelsen bild- och formkonstnär.

Problemet i denna kulturplan är att båda betydelseerna av "konstnär" används lite varstans, vilket blir otydligt och förvirrande för läsaren.

Vi vill dessutom anmärka på att planen innehåller en rad andra inkonsekvenser i begrepps användningen när det gäller kulturskaparbegreppet, vilket gör det otydligt med risk för missförstånd i sak. Det vore högst önskvärt att regionen till slutversionen av planen ser över hela dokumentet och renodlar begreppen. Vi ser helst att begrepp som t ex "företrädare för konst", "vuxna med kulturkompetens" och "konst- och kulturutövare" förtydligas eller helt enkelt, där det är möjligt, byts ut mot ordet "kulturskapare", som används korrekt på många ställen i planen. Nedan listar vi en rad exempel på det som bör ses över och åtgärdas utifrån konsekvens och sammanhang i texten.

Exempel på begreppsliga inkonsekvenser i planen gällande kulturskaparbegreppet:

Sidan 9: "företrädare för konst" (diffust, vad avses?)

Sidan 9: "konstnärer, designers och formgivare" (tautologi, förslag: bild- och formkonstnärer)

Sidan 10: "vuxna med kulturkompetens" (oklart vad som menas)

Sidan 10: "konstutövare" (förslag: kulturskapare)

Sidan 20: "intresset för utövande av konst" (oklart vad som menas; professionella? amatörer?)

Sidan 21: "professionella journalister" (tautologi; journalist är ett yrke)

Sidan 22: "det professionella kulturlivet, kulturskapare" (är inte även kulturskaparna professionella?)

Sidan 28: "kulturens företrädare" (diffust; vem är det åsyftas här?)

Sidan 34: "professionella konst- och kulturutövare" (diffust, förslag: professionella kulturskapare)

Sidan 36: "Länets förutsättningar för professionella" (saknar ordet kulturskapare)

Sidan 37: "konst- och kulturskapare" (oklart, tautologi)

Sidan 37: "konstnärer", "andra kulturskapare" (förtydliga om det gäller bild- och formkonstnärer)

Sidan 39: "kompetenta, gränsande till professionella, revygäng" (ändra och förtydliga att det här handlar om amatörkultur) (jfr vad vi skriver i avsnitt 7.1 nedan)

Sidan 53: "kulturutövare" (förslag: kulturskapare)

Konstpolitik och konstnärspolitik

På sidan 50 i filmavsnittet skrivs "Genomlys filmområdet utifrån ett konst- och näringspolitiskt perspektiv". Frågan är vad landstinget menar med "konstpolitiskt" här. Det uppstår lätt en viss begreppsförvirring när det gäller begreppet "konstpolitik" (om konstarterna) och "konstnärspolitik" (om villkoren för konstnärerna). Konsten förutsätter att det finns konstnärer som skapar den under skäliga villkor. Vi gissar att det är konstnärspolitik som avses i skrivningen.

Kulturell mångfald

Vi saknar skrivningar i planen om främjandet av kulturell och konstnärlig mångfald och hur regionen under planperioden ska arbeta praktiskt för att upprätthålla en bredd och balans i det samlade konstnärliga utbudet i regionen, och hur goda förutsättningar för alla konstområden (även de mindre publika) ska kunna utvecklas i regionen. Jfr Unescos konvention till skydd för kulturell mångfald, som Sverige och EU anslutit sig till, och som också har bäring på den regionala nivån.

Kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet

Det är positivt att kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet nämns flera gånger i planen i olika sammanhang och avsnitt. Men generellt i planen saknar vi tydliga definitioner av begreppen och förklaringar kring landstingets egen syn på dem och hur kulturutvecklingen i Kalmar län relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse. Se vidare i vårt avsnitt 5 nedan. Kompletterande skrivningar borde resonera kring innebörden av kvalitet i de olika sammanhangen i planen där det skrivs sådant som t ex "att hålla kvalitet och spets" (s. 6), "hög professionalitet" (s. 29), "professionell kultur med god kvalitet" (s. 17).

KLYS kommentar och förslag:

- Renodla begrepps användningen kring kulturskapare/konstnär och använd genomgående begreppet "professionell kulturskapare" om det är det skrivningen handlar om.
- Renodla begrepps användningen av konst och konstnär. Specificera konsekvent i hela dokumentet om det handlar om bild- och formkonst, eller om andra konstområden, eller det allmänna begreppet.
- Komplettera med en utförligare redogörelse för begreppet "kulturell mångfald" och hur landstinget ska arbeta för att främja kulturell mångfald i praktiken.
- Utveckla avsnittet "Kvalitet" (s. 21) och komplettera om konstens egenvärde och kvalitetsbegreppet och kopplingen till det nationella kulturpolitiska målet om kvalitet.

4 Samråd med professionella kulturskapare

På sidan 12 står det: "För detta [att genomföra den regionala kulturpolitiken] **krävs en nära dialog med kommuner, regionala kulturverksamheter, professionella kulturskapare** och civilsamhälle." I avsnittet Uppföljning på sidan 13 understryker landstinget vikten av kulturpolitisk samverkan och dialog för att kunna arbeta med bl a resursbehov och prioriteringar i kulturpolitiken. Bland Kalmar läns samverkansformer som listas i avsnittet finner vi en som relaterar till kulturskaparna: "Kulturbyggen,

nätverksträffar 4-6 gånger per år, med företrädare från kommunerna och de regionala kulturverksamheterna tillsammans med centrubildningar, folkbildning och civilsamhället.”

I KLYS ögon är det dock tvivelaktigt om länets professionella kulturskapare har en tillfredsställande och fullt relevant konstområdesövergripande representation här. Är det så att samtliga konstområden företräds i dialogprocessen och då via medlemmar i centrubildningarna syd?

Vi välkomnar redogörelsen för dialogerna i kulturplaneprocessen på sidan 22. Men vi undrar (liksom vi påpekade i avsnitt 3 ovan om begreppsliga inkonsekvenser) varför ”det professionella kulturlivet” och ”kulturskapare” står som två olika sorters dialogparter i processen? Detta signalerar att kulturskaparna *inte* är en del av Kalmar läns *professionella* kulturliv, vilket framstår som ytterst märkligt i våra ögon.

Som vi påpekat inledningsvis förespråkar KLYS att en region i sitt kulturplanearbete inom ramen för samverkansmodellen inrättar en formaliserad, konstområdesövergripande samrådsgrupp med representanter för det professionella kulturlivet i regionen. Kulturskaparna besitter unika kompetenser och erfarenheter som bör tas till vara i utvecklingsarbetet. Vad vi kan utläsa i kulturplanen saknar Kalmar län ett konstområdesövergripande samrådsförfarande med yrkesverksamma kulturskapare. Samråden görs enbart inom respektive konstområde var för sig, vilket naturligtvis bör göras, men risken finns då att stuprörstänkande inom kultur- och konstnärspolitik i länet cementeras.

Generellt när det gäller regionala kulturskaparråd vill vi understryka att det är viktigt att samrådet omfattar och representerar både kulturskapare från det fria kulturlivet, kombinatörer och anställda vid kulturinstitutioner i länet. Det är olyckligt om de institutionsanställda kulturskaparnas erfarenheter och synpunkter inte skulle komma fram på grund av obalans i representationen i kulturskapardialogerna, dvs. om vissa kulturskapare i länet får egen direktrepresentation och dialog, medan institutionsanställda, oavsett anställningsform, kanske bara representeras kollektivt via någon person på ledningsnivå. KLYS understryker vikten av att regionen beaktar denna problematik och agerar för att lyfta *alla* de professionellt verksamma kulturskaparnas röster och perspektiv i länet, oavsett deras anställnings-/verksamhetsform och institutionskoppling.

Om landstinget nu avser att utveckla samrådsprocessen med professionella kulturskapare står KLYS gärna till kulturförvaltningens tjänst med stöd, samråd och rådgivning. KLYS har, som nämns inledningsvis, lanserat en samrådsguide för både kulturskapare och tjänstemän med rekommendationer om hur ett regionalt kulturskaparsamråd bör eller kan se ut och vad dess arbete och funktioner bör omfatta.

Vi vill särskilt anmärka på det olyckliga att i ett avsnitt på sidan 5 kalla en samrådspart för ”det professionella kulturlivet” och en annan för ”det fria kulturlivet”. Detta signalerar att det fria kulturlivet inte är professionellt. Uppdelningen kan lätt skapa missförstånd hos olika mottagare av kulturplanen, och vi ser gärna att regionen omformulerar sig i avsnittet. Kopplat till detta bör det även förtydligas på sidan 55, där uppdelningen mellan att ”Samråda med det professionella kulturlivet och kulturinstitutionerna” och ”Samråda med professionella kulturskapare” på liknande vis kan missförstås. Vårt förslag är att tydliggöra det genom denna omformulering på sidan 55: ”Samråda med enskilt verksamma professionella kulturskapare”.

KLYS kommentar och förslag:

- Undersök möjligheterna att långsiktigt formalisera konstområdesövergripande dialoger med länets professionella kulturskapare och inrätta ett regionalt kulturskaparråd.
- Kulturskaparsamråden ska var öppna för representation från alla professionellt verksamma kulturskapares röster och perspektiv i länet, oavsett deras anställnings-/verksamhetsform och institutionskoppling.

- Korrigera på sidorna 5 och 55 enligt ovan.

5 Kulturpolitiska utgångspunkter

I den partienkät³ som Konstnärernas Riksorganisation och sju andra bild- och formorganisationer gjort inför valet 2018 svarar samtliga riksdagspartier och F! ”ja” på frågan om ”svensk kulturpolitik ska följa maktodelningsprincipen om att politiker beslutar om storleken på anslagen men inte över det konstnärliga innehållet”. Detta är en central del av ”principen om armlängds avstånd”. Det är också värt att notera att alla riksdagspartier anser att kulturområdet är en självklar del av välfärden och att samhället därför ska erbjuda medborgarna kulturverksamhet av *hög kvalitet*. Samtliga partier bekräftar även att man ska ha tillgång till ett mångfacetterat kulturutbud oavsett var man bor i landet.

Vi välkomnar kulturplanens utförliga redogörelser om kulturpolitiska strukturer både nationellt och regionalt och att landstinget både översiktligt och ingående redogör för planens framtagande och kopplingen till de horisontella perspektiven i den regionala utvecklingsstrategin i Kalmar län.

Prioriterade mål (s. 10)

I avsnittet Prioriterade mål på sidan 10 talas det om hur kulturen ”ska fungera som en utvecklande kraft i hela länet” och om att ”erbjuda en likvärdig kultur som ger alla möjligheter”. Vi sympatiserar självfallet med de tre målen som lyfts här, men saknar i detta avsnitt helt och hållet några skrivningar om förutsättningarna för professionellt kulturskapande och kulturskaparnas delaktighet och roll i Kalmar läns kulturliv för att målen ska kunna uppfyllas.

Det talas om en ”kulturkedja” med utbildningar, föreningar, engagerade volontärer m m, och avsnittet har en rad fina formuleringar om kulturens tillgänglighet och tilltal, men några av fundamenten för ett fungerande kulturliv; de professionella kulturskaparna, nämns inte ens. Detta hoppas vi att landstinget åtgärdar till slutversionen av kulturplanen.

Kulturens demokratiska grund (s. 17-21)

Detta är ett intressant och välskrivet avsnitt i planen, som ger perspektiv på både kulturbegreppet i stort och hur Kalmar län arbetar med kulturen strukturellt sett. Vi välkomnar att de nationella kulturpolitiska målen lyfts här, men vi saknar mer tydligt och konkret kring hur kulturplanen kopplas till samtliga mål och särskilt då målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.

Vi välkomnar att landstinget så ingående beskriver olika aspekter av hur demokrati, yttrandefrihet, konstnärlig frihet, hållbarhet, jämställdhet och mångfald på olika vis genomsyrar landstingets kulturpolitik och relaterar till kulturbegreppet och kulturlivet i länet.

Kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet

I ovan nämnda partienkät svarar samtliga riksdagspartier och F! ”ja” på frågan om kulturen har ett egenvärde som gör att offentliga kulturanslag inte behöver motiveras med andra politiska syften. Partierna är alltså överens om att kulturen i sig är målet. Då konsten får vara fri, skapas även förutsättningar för mervärden inom andra områden.

På sidan 31 står att läsa: ”Invånarna i Kalmar län framhåller betydelsen av att värna det fria ordet och kulturens egenvärde.” Det är bra att *kulturens egenvärde* nämns i planen här och på sidan 23, och vi välkomnar att landstinget resonerar kring kulturens *kvalitetsvärden* i avsnittet ”Kvalitet” på sidan 21. Vi

³ http://kulturvalet.se/Kulturvalet2018_partienkat-komplettsvar_13fragor.pdf

finner det positivt och intressant att man i en kulturplan lyfter kulturkritikens roll i kulturlivet, och i just denna kontext.

Men även om kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet nämns flera gånger i en rad sammanhang och avsnitt i planen, t ex på sidan 10, saknar vi förklaringar kring definitioner, och landstingets egen syn på begreppen och hur kulturutvecklingen i Kalmar län relaterar till det nationella målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse inom *samtliga* konstområden. Har landstinget i Kalmar län någon kvalitetsfrämjande policy för sin regionala kulturpolitik?

Det vore önskvärt om planen kompletterades med utförligare redogörelser för kulturens eller konstens egenvärde samt kvalitetsbegreppet utifrån skillnaden och relationen mellan professionella kulturskapare och amatörculturskapande eller -utövande, samt i relation till instrumentella aspekter på kulturen, och hur man avser att arbeta under planperioden för att upprätthålla kulturens egenvärde och konstnärlig kvalitet i relation till nyttoaspekterna.

Förslagsvis kunde avsnittet om kvalitet på sidan 21 ges rubriken "Kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet" och helt sonika kompletteras. Som vi påpekar ovan i avsnitt 3 borde kompletterande skrivningar resonera kring innebörden av kvalitet i de olika sammanhangen i planen där det skrivs sådant som t ex "att hålla kvalitet och spets" (s. 6), "hög professionalitet" (s. 29), "professionell kultur med god kvalitet" (s. 17).

Principen om armlängds avstånd (s. 13)

Vi välkomnar att landstinget i Kalmar län lyfter *principen om armlängds avstånd* i ett eget avsnitt på sidan 13 och kopplar den till planens/landstingets kulturpolitiska ramverk. Det vore dock önskvärt om det tydligare kan redogöras i planen för hur regionen i praktiken avser att arbeta för att upprätthålla principen. Omfattar principen även tjänstepersonsnivån på förvaltningar i länet? Och i så fall hur? Här kan det vara på sin plats med skrivningar om särskilda referenspersoner med expertkunskap konkret avses att tas in vid behov för vissa bedömningar av projektstöd, eller inte.

KLYS kommentar och förslag:

- I avsnittet Prioriterade mål på sidan 10 saknar vi skrivningar som lyfter de professionella kulturskaparnas roll i sammanhanget.
- I avsnittet Kulturens demokratiska grund (s. 17-21) saknar vi hur kulturplanen kopplas till samtliga nationella kulturpolitiska mål och särskilt då målet om att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Redogör mer utförligt enligt vårt förslag ovan för kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet inom konst och kultur, gärna i ett eget avsnitt i planen. Avsnittet Kvalitet (s. 21) kan ges rubriken "Kulturens egenvärde och kvalitetsbegreppet" och kompletteras.
- Tydliggör hur armlängds avståndsprincipen kommer att följas i praktiken och om den även omfattar förvaltningsnivån.

6 Kulturskarpares villkor och regional konstnärspolitik

Vi välkomnar att kulturplanen har ett avsnitt som heter "Länets förutsättningar för professionella" (s. 36-37), där villkoren för länets kulturskapare beskrivs. Men efter så många initierat och utförligt skrivna avsnitt om andra kulturpolitiska perspektiv tidigare i planen blir vi tyvärr något besvikna över innehållet i detta avsnitt. Vi kan konstatera att det är tunnsått med vad Kalmar län planerar för konstnärspolitiska insatser under planperioden. Efter en genomläsning av hela planen och avsnitten om de olika konstområdena är det oroväckande få redogörelser för hur landstinget planerar för att länets kulturella

infrastruktur ska hantera sådant som t ex samverkan mellan kulturinstitutioner och det fria professionella kulturlivet, möjligheter till kompetensutveckling för yrkesverksamma och utveckling av konstnårsresidens.

Kulturplanens upplägg i stort skapar viss oklarhet för en läsare med konstnärspolitiska glasögon. Redogörelserna i många av avsnitten i planen andas en medvetenhet kring vikten av bra villkor för professionella kulturskapare, och mycket i planen klingar väldigt bra i *teorin*. Men i sin helhet framstår planen som bristfällig i ett KLYS-perspektiv när det gäller vad som i *praktiken* planeras att realiseras under planperioden för att stärka yrkesvillkoren för kulturskaparna i länet. Vi vill dock poängtera att vi självfallet förstår att ett mindre län resursmässigt inte ensamt kan hantera alla sorters konstnärspolitiska insatser inom samtliga konstområden, och vi ser därför med tillförsikt på hur Kalmar län rent konstnärspolitiskt kan dra nytta av interregionala samarbeten inom ramen för regionsamverkan Sydsverige resp. Sydost.

Som vi påpekar ovan under vår punkt 3 bör landstinget genomgående i planen renodla och förtydliga sin användning av kulturskaparbegreppet. Vi vill understryka vikten av att landstinget i hela dokumentet påtalar och skriver om det handlar om professionellt verksamma kulturskapare/konstnärer, så att det inte råder några tvivel om gränsdragningarna mellan Kalmar läns satsningar på professionella kulturskapare och andra satsningar som gäller ideella verksamheter och amatörverksamheter.

Inventering av kulturskaparnas förutsättningar

Vi saknar skrivningar i planen om att kartlägga och inventera kulturskapare inom alla konstområden och deras förutsättningar att verka i länet. Vi rekommenderar landstinget att göra en översikt över vilka kulturskapare som är yrkesverksamma inom varje konstart och vilka som är knutna till de olika kulturinstitutionerna, samt under vilka villkor de utför sina uppdrag och anställningar.

En sådan här kartläggning bör vara ett levande dokument att återkommande uppdatera för att skapa en god grund för en väl förankrad och utvecklad regional konstnärspolitik, som inger förtroende hos alla inblandade parter. Denna kartläggning bör naturligtvis jämkas med en eventuell kartläggning av regionens kulturella och kreativa näringar, som skulle bilda ett heltäckande underlag för den regionala kulturpolitikens företrädare. Om möjligt kunde en regional kartläggning kopplas till saker som lyfts i regeringens nationella konstnärspolitiska utredning.

Ekonomiska villkor och upphovsrätt

Vi välkomnar skrivningarna på sidan 37 som lyfter arvoden och avtal för kulturskapare och möjligheterna att bo och försörja sig som professionell kulturskapare inom olika konstområden i Kalmar län. I vissa delar ger dock skrivningar i planen intrycket att detta främst gäller vissa konstområden, bl a bild- och formkonsten (s. 9).

Det vore på sin plats att i avsnittet på sidorna 36-37 också mer utförligt lyfta andra konstområden, som t ex litteraturområdet och Författarförbundets arvodesrekommendationer (jfr våra synpunkter i avsnittet 7.3 om litteratur nedan). Det bör vidare i avsnittet nämnas att många kulturskapargrupper omfattas av kollektivavtal och/eller andra avtal och arvodesrekommendationer/minimivåer, som också ska respekteras i det offentligt finansierade regionala kulturlivet. Hänvisningar bör finnas till KLYS och våra medlemsorganisationers rekommendationer. Som generella riktlinjer för länets kulturliv bör det påpekas att ersättningar självklart inte ska gå under gällande kollektivavtalsnivåer, även om den som beställer arbetet inte omfattas av dessa.

Förutom att vi gärna ser att upphovsrätten lyfts i avsnittet om digitalisering (s. 4-5) bör upphovsrätten även poängteras i mer generella ordalag i avsnittet om förutsättningarna för professionella kulturskapare (s. 36-37), dvs. vikten av att regionen värnar om att följa gängse regler för upphovsrätt i all offentligt arrangerad kultur.

Kompetensutveckling för kulturskapare

Vi saknar som sagt i planen skrivningar om hur landstinget ser på *kompetensutveckling för professionella kulturskapare* i länet, och vilka konkreta förslag som finns för planperioden. Det ekar i stort sett tomt om detta i avsnitten om scenkonst respektive film, vilket är märkligt. Det vore översiktligt och bra för läsaren om kompetensutveckling sätts som en egen underrubrik i avsnittet om de professionella kulturskaparna på sidorna 36-37, och att landstinget samlat redogör för samtliga insatser gällande kompetensutveckling inom alla konstområden.

MU-avtalet för bild och form

Det är glädjande och viktigt att landstinget lyfter vikten av tillämpning av MU-avtalet vid länets institutioner och utställningsarrangörer. Det här en av de största kulturpolitiska utmaningarna vi har i landet, att bild- och formkonstnärerna inte erhåller betalt för sin arbetstid vid utställningar. Avsnittet på sidan 36-37, samt bild- och formavsnittet på sidan 45-46, borde därför stärkas upp och MU-avtalet diskuteras mer ingående. Det saknas en mer djupgående analys av hur regionen ska bidra till att bild- och formkonstnärernas villkor vid utställningar kan stärkas. Se våra specifika kommentarer och förslag om MU-avtalet m m i avsnittet om bild och form nedan.

Digitala möjligheter inom kultur (s. 4-5)

Vi sympatiserar med att landstinget i redogörelserna för länets digitala satsningar även framhåller faran med förlust av publikens direkta möte med kulturen. Men avsnittet lyfter bara tillgänglighets- och publikperspektiv, och inte alls några kulturskaparperspektiv på digitaliseringens möjligheter och påverkan.

Hur avser landstinget att arbeta under planperioden för att utveckla kopplingen mellan kulturskaparyrket och den digitala tekniken? Digitaliseringen skapar stora möjligheter, även för upphovspersoners och utövares inkomster. Relevanta satsningar på digitaliseringens möjligheter bör även inkludera ökad kunskap om upphovsrätten. Detta tycker vi bör nämnas i kulturplanen.

Kulturella och kreativa näringar (s. 54)

Vi ser positivt på att Kalmar läns kulturplan relativt utförligt lyfter kulturella och kreativa näringar (KKN), men ställer oss frågande till att kulturskaparna – som utgör kärnan i dessa näringar – överhuvudtaget inte nämns i avsnittet. Det vore på sin plats att landstinget i planen tydligt påpekar hur de professionella kulturskaparna utgör en viktig resurs för utvecklingen av KKN i Kalmar län.

Vi skulle i planen gärna läsa mer om hur konstnärligt skapande relaterar till andra politikområden och näringar, och till regionens generella utvecklingsarbete kring kulturella och kreativa näringar, samt om balansen mellan instrumentella och konstnärliga aspekter på kulturlivet.

Mycket bra mål att Kalmar län ska etablera flera inkubatorer inom olika genrer och konstområden.

KLYS kommentar och förslag:

- Förtydliga skillnaderna mellan satsningar för professionella, ideella och amatörer.
- Komplettera avsnittet på s. 36-37 med mer detaljerade skrivningar om arvodesrekommendationer och avtal som gäller i samtliga konstområden.

- Saknas skrivningar i planen om kompetensutveckling för kulturskapare inom samtliga konstområden. Komplettera gärna med en egen underrubrik i avsnittet på s. 36-37.
- Utveckla skrivningarna om MU-avtalet (s. 37) med djupare analys av hur avtalet stärker bild- och formkonstnärernas villkor i Kalmar län. Jämka det med avsnittet om bild och form (s. 45-46).
- Utveckla och komplettera avsnittet om digitala möjligheter (s. 4-5) med skrivningar om hur kulturskaparna relaterar till länets digitala satsningar i praktiken.
- Komplettera planen med skrivningar om att värna upphovsrätten där det är relevant, t ex i avsnittet om digitala möjligheter och i avsnittet på s. 36-37.
- Lyft kulturskaparna i avsnittet om KKN på s. 54. Problematiska gärna relationen mellan konstnärligt skapande och instrumentella perspektiv.

7 Synpunkter gällande de specifika konstområdena

7.1 Teater och dans (s. 39-41)

KLYS och Teaterförbundet välkomnar att avsnitten om förutsättningarna för teater och dans i Kalmar län ger en god helhetsbild och tydligt lyfter fram arbetet som möjliggör att nå ut med scenkonsten i hela länet genom samverkan mellan den regionala främjandeverksamheten, Riksteatern och olika arrangörer. Vad vi saknar i planen och i teater- och dansavsnitten är skrivningar om eventuella satsningar på kompetensutvecklingsprojekt för scenkonstnärer i Kalmar län.

Vi noterar att avsnitten om teater och dans har många *mål*, men få *prioriteringar* för planperioden. Vad innebär detta i praktiken? Vi hoppas att alla scenkonstmål är tänkta att realiseras under perioden, och inte skjuts framåt på obestämd tid eller är ett slags långsiktiga visioner.

Det är mycket positivt att länsteatern ges ökat anslag för att utveckla sin verksamhet i stort, och vi värdesätter att landstinget i kulturplanen bl a särskilt lyfter teaterns möjlighet till *konstnärlig fördjupning* – detta tycker vi kunde utvecklas lite mer i planen. Vi vill påminna landstinget om den generella problematik som är synnerligen kännbar på scenkonstområdet – att kulturinstitutionerna långsiktigt har svårt att upprätthålla och utveckla verksamheten eftersom uppräknings- och löne- och prisökningar inte sker i samma takt som löne- och prisökningar.

Vi saknar skrivningar i planen som nämner *dramatikeryrket* och om regionen avser att göra satsningar som omfattar nyskriven dramatik.

Visst kan det vara positivt i en lokal kontext att scenkonsten i flera av länets kommuner upprätthålls av ideellt verksamma och amatörer, men vi tycker att det är anmärkningsvärt att landstinget i sin kulturplan överlag, och i teateravsnittet i synnerhet, inte problematiserar och redogör tydligare för förhållandet mellan professionella, ideella och amatörer, och hur detta påverkar den långsiktiga verksamhetsutvecklingen inom länets scenkonst.

Vi finner det tveksamt hur landstinget i en offentlig kulturplan svävar mellan vad som är professionell verksamhet och vad som är amatörverksamheter, och talar om "engagerade volontärer" och "lust och glädje", och lyfter följande: "I flera av kommunerna finns mycket kompetenta, gränsande till professionella, revygäng som även utmärker sig nationellt." (s. 39)

Vi undrar vad landstinget i praktiken menar med denna skrivning och med den vill säga till ansvariga för kulturpolitiken i länet: "Kontinuiteten för dessa är beroende av återväxt av musikaliskt och dramatiskt kunnande och intresse, lokaler, teknik, engagerade volontärer och publik, lust och glädje." (s. 39-40)

Dans

Vi förstår att den professionella dansen har svårt att stå på egna ben enbart i Kalmar län, och därför välkomnar vi det interregionala arbetet med Dans i sydost, samt att regionsamverkan Sydsverige har ett scenkonstprojekt med gemensamt mål att bli utveckla dansverksamhet i hela Sydsverige. Vi ställer oss emellertid frågande till om det är rimligt att skolscener i Kalmar och Vimmerby ska fungera som komplement till riktiga offentliga dansscener. Risken finns alltid att provisorier blir permanenta lösningar för att sänka kostnader, och att utvecklingen av den professionella scenkonsten i länet hämmas på sikt.

Vi saknar skrivningar i planen om satsningar på kompetensutvecklingsmöjligheter och utveckling av residensmöjligheter för danskonstnärer. Är detta inget som alls planeras i Kalmar län, eller inom ramen för regionsamverkan i Sydost eller Sydsverige, under planperioden?

KLYS kommentar och förslag:

- Vi noterar att scenkonsten i planen har många mål men få prioriteringar. Vad innebär detta i praktiken?
- Saknas skrivningar om dramatikeryrket och ev. satsningar på nyskriven dramatik.
- Tydliggör skrivning på s. 39 och undvik svävande formuleringar som "gränsande till professionella". Antingen handlar det om professionell verksamhet eller om amatörverksamhet. Tydliggör dessa gränsdragningar generellt sett i avsnittet och i hela planen.
- Saknas skrivningar om landstinget eller regionsamverkansprojekten planerar några kompetensutvecklingsmöjligheter eller residens inom scenkonsten under planperioden.

7.2 Musik (s. 42)

I kulturplanen betonas generellt vikten av satsningar för barn och unga. Tanken bakom kulturkedjan är något som vi tidigare efterfrågat i andra kulturplaner, att aktivt se hela utbildningsvägen för blivande musiker. Det är lite synd att landstinget, som vi uppfattar det, tappar den klassiska musiken lite. Detta går också igen i skrivningarna om musikstiftelsens talentcoach. Varför inte göra motsvarande för de som vill satsa på klassisk musik? Att hjälpa begåvade musiker att komma vidare i studier och utveckling. Viktigt är dock att inte fokusera för mycket på att alla ska bli egna företagare i kulturbranschen. När det gäller orkestermusik värnar vi om anställningar som förstahandsalternativ.

Positivt att landstinget betonar vikten av att det ska finnas en närhet till professionella utövare och även att det i det sammanhanget måste finnas bra lokaler för den verksamheten i hela länet. Vi antar att detta innefattar en satsning på lokala arrangörer. Tydliggör gärna i planen hur finansiering av detta ska gå till.

Positivt för musikområdet är också skrivningarna om regionsamverkan. Samarbeten mellan regionerna möjliggör för de yrkesverksamma att få ett större arbetsområde och därmed möjlighet att bo utanför storstäderna. Kopplat till detta är det bra att man betonar vikten av nyttan med att kunna använda kompetensen i flera verksamheter än i den huvudsakliga. De fasta institutionerna är viktiga kopplat till det sistnämnda.

KLYS kommentar och förslag:

- Lyft den klassiska musikgenren mer i musiksatsningarna i länet, t ex talentcoach-projektet.
- Värna anställningar som förstahandsalternativ inom länets orkestermusik.
- Tydliggör finansieringsplanerna kring att stärka de lokala arrangörerna i länet.

- Använd gärna kompetenser i fler verksamheter än i den huvudsakliga inom ramen för regionsamverkan.

7.3 Bibliotek och litteratur (s. 47-48)

KLYS och Författarförbundet saknar i planen ett särskilt avsnitt om litteraturen som konstform. Vi tycker att redogörelser för konstnärlig utveckling av litteraturområdet bör ges samma framträdande plats och utrymme i kulturplanen som övriga konstområden. Förslagsvis kan litteraturen som konstform separeras från biblioteksfrågor och läsfrämjande insatser, vilka i stället kan lyftas i ett gemensamt avsnitt.

Landstingets ambitioner för litteraturområdet som framförs i planen är mycket bra, men anmärkningsvärt korthugget beskrivna. Vi sympatiserar med att landstinget så konkret påpekar vikten av att stärka och gynna litteratur som konstform, stödja det fria ordet och det litterära samtalet och författarsällskapets verksamhet. Vi ser mycket positivt på att det är en prioritering för landstinget den kommande planperioden att "etablera ett främjandeuppdrag för litteratur som stöd för litteratur som konstform och för litterära upphovspersoner". Det är dock viktigt att inte regionala resurser till litteraturen i länet i allt för hög grad går till administrativa kostnader för främjandeuppdraget framför reella satsningar som konkret gagnar länets kulturskapare på området.

Det vore önskvärt om landstinget definierar "litterära upphovspersoner" konkret i planen, och att de inbegripna yrkena författare, dramatiker, poeter och litterära översättare nämns i sammanhanget och avsnittet i stort.

Följande skrivning finner vi diffust formulerad: "Förutsättningarna för litterära upphovspersoner behöver uppmärksammas genom relevanta arvoden, mötesplatser och aktiva nätverk." Det handlar väl inte bara om att "uppmärksamma förutsättningar", utan om att säkra yrkesvillkor på litteraturområdet?

Kartläggning av yrkesverksamma inom litteraturen i länet

Hur är landstingets kunskap om de yrkesverksamma inom litteraturområdet i Kalmar län? Vi vill påminna om att en kartläggning av verksamma och deras villkor inom den regionala litteraturen är en förutsättning för att förbättra förutsättningarna och stödja utvecklingen. KLYS och Författarförbundet tar gärna del av en kartläggning och står till tjänst vid eventuellt behov av informations- och erfarenhetsutbyte.

Arvodesrekommendationer

Det bör läggas till en skrivning i kulturplanen om att regionen ska följa Författarförbundets arvodesrekommendationer vid ersättning till författare, poeter och översättare för framträdanden i regionalt finansierade arrangemang, samt att regionen bör uppmana regionala och lokala arrangörer att alltid arvodera professionella kulturskapare från regionen. Vi vill understryka att dessa arvodesrekommendationer är minimirekommendationer, och att vi hoppas att regionen håller sig till generellt högre nivåer.

Författare med annan bakgrund

I skrivningarna om arbetet med litteraturutvecklingen i länet föreslår vi att det i planen också sägs något om huruvida regionen avser att arbeta särskilt för att inkludera författare, översättare m fl med rötter i andra länder, och om insatser planeras för nyanlända kulturskapare i länet. Detta lyfts övergripande på sidan 19, men borde även där det är relevant specifikt nämnas i avsnitten om verksamhetsområdena.

Dialog med de yrkesverksamma

Vi hoppas att den regionala kulturförvaltningen löpande tar intryck av regionens yrkesverksamma författares och översättares synpunkter, och använder deras specialistkompetens på området i utformningen av strategier och insatser för litteraturen och läsfrämjandet i Kalmar län under kommande planperiod.

Geografisk spridning

Vi vill för övrigt påminna om och betona vikten av att insatserna för litteraturen som konstform sprids och fördelas geografiskt i länet.

KLYS kommentar och förslag:

- Bra ambitioner men väldigt kort skrivet om litteratur som konstform. Komplettera och utveckla skrivningarna.
- Vi saknar ett särskilt avsnitt i planen om litteraturen som konstform. Dela upp biblioteksfrågor och litteraturutvecklingsfrågor i olika avsnitt.
- Definiera yrkesgrupperna inom litteraturen. Nämn författare, poeter, dramatiker och litterära översättare.
- Kartlägg de yrkesverksamma i länet inom litteraturen.
- Komplettera avsnittet med skrivningar om avtal och arvodesrekommendationer för yrkesverksamma inom litteraturen.
- Lyft om det planeras för satsningar för nyinflyttade yrkesverksamma med rötter i andra länder.
- Fördela insatser för litteraturen proportionerligt i hela länet.

7.4 Bild och form (s. 45-46)

Nytt för i år i kultursamverkansmodellen är att riksdagen har infogat ett helt nytt ändamål: professionell bild- och formverksamhet. För att svara upp mot detta borde landstinget i Kalmar län tillföra ett par mål och satsningar på bild- och formkonstområdet.

Bild- och formkonstnärer är en av de konstnärliga yrkesgrupper som har absolut lägst inkomster. Medianinkomsten för bild- och formkonstnärerna i Kalmar län är 13 007 kronor före skatt, trots att många konstnärer har långa akademiska utbildningar. Siffran kan jämföras med den genomsnittliga månadsinkomsten i länet som enligt SCB var 23 554 kronor (2014)⁴. De förbluffande låga inkomsterna i denna kvinnodominerade sektor bör landstinget ta på största allvar. Här behövs satsningar som gör det möjligt för bild- och formkonstnärer att vara yrkesverksamma i länet.

2017 lanserades "Årets konstkommuner 2017"⁵, en rikstäckande kommunundersökning. En kommun i länet, Emmaboda, är högt rankad men övriga kommuner återfinns långt ned i listan. Endast en av Kalmar läns nio svarande kommuner (av totalt tolv) uppger att avtalet för Medverkans- och utställningsersättning (MU-avtalet) tillämpas. Enprocentregeln för konstnärliga gestaltningar tillämpas fullt ut i tre kommuner och "delvis" i övriga svarande kommuner. Det är tydligt att det finns stora utmaningar i kommunerna i länet och ett gap mellan hur kulturpolitiken fungerar på kommunnivå och vad riksdagspartierna uttrycker på nationell nivå. Som stöd för samverkan och för att utveckla dialogen mellan regionen och kommunerna har Konstnärernas Riksorganisations tagit fram manualen "Så kan

⁴ http://www.konstnarsnamnden.se/Sve/Publikationer/PDF/Knamnden_Rapport_Konstnarernas_Inkomster_Webbversion_2016_12_20.pdf

⁵ <http://kro.se/konstkommuner2017>

kommunen kvalitetssäkra sin konstpolitik” med metoder, checklistor och goda exempel från kommuner i hela landet.

KLYS kommentar och förslag:

Vi föreslår att Kalmar län i kulturplanen skriver in att den ska:

- Utarbeta en handlingsplan med konkreta förslag för bild- och formkonsten och för hur bild- och formkonstnärers arbetsvillkor ska förbättras, i dialog med länets bild- och formkonstnärer och dess organisationer.
- Verka för att bild- och formkonstkonstnärer ska erhålla MU-avtalets utställnings- och medverkansersättning, inklusive ersättning för sin arbetstid, när de ställer ut i länet. Här behövs samverkan och en plan för att MU-avtalet ska implementeras på regional såväl som kommunal nivå.
- Budgetera för en MU-avtalspott till vilken mindre arrangörer i länet kan söka medfinansiering för att bild- och formkonstnärerna ska få MU-avtalsenliga ersättningar inklusive ersättning för konstnärernas arbetstid. Kalmar län bör erbjuda workshop om MU-avtalet, åtminstone vartannat år, och årligen redovisa hur MU-avtalet har implementerats.
- Utarbeta metoder/riktlinjer i dialog med länets kommuner för hur arbetet med enprocentregeln för konstnärliga gestaltningar ska gå till, vilket även ska säkra hög kvalitet genom att den konstnärliga sakkunskapen tas tillvara i hela planerings- och projektcykeln.
- Satsa på ett större återkommande evenemang för den samtida bild- och formkonsten i regionen.
- Konkretisera arbetet med jämställdhet och mångfald så detta bli innefattar könsuppdelad statistik avseende inköp av konst och offentliga uppdrag, fördelning av stipendium och utställningar etc.
- Utveckla kompetens- och resurstöd för att underlätta för kommuner att integrera konsten och kulturen i samhällsplaneringen (exempelvis cultural planning).

7.5 Film (s. 49-50)

KLYS och vår medlemsorganisation Oberoende Filmares Förbund (OFF) har följande synpunkter på avsnittet om film och rörlig bild i kulturplanen. Överlag framstår det som ganska otydligt och innehållsfattigt i planen när det gäller förutsättningarna i länet för professionellt verksam inom filmområdet. Planen redogör för mycket generella satsningar på barn och unga, men väldigt lite specifikt för professionella filmare.

På sidan 37 står det: ”För att behålla filmarna efter utbildningen är det viktigt att de får ett professionellt mottagande.” Vi ställer oss frågande till hur det är tänkt att filmarna i praktiken ska ges ett professionellt mottagande.

Doc Lounge Kalmar bedriver en ambitiös och mycket välbesökt verksamhet med regelbundna filmvisningar på olika platser, och fördjupande samtal och möten med filmare och inbjudna gäster som har anknytning till filmernas tematik. Verksamheten är uppskattad, sköts fantastiskt och förtjänar ett stabilt verksamhetsstöd. Vi vill understryka att verksamheten behöver få ökade resurser för arvoden till gästande filmare, och att den med fördel skulle kunna byggas ut med simultant streamade visningar och samtal till mindre orter – något som Doc lounge i Skåne redan arbetar med.

Ölands folkhögskolas dokumentärlinje har ett gott rykte och utbildar framtida filmare. Hur kan dessa användas för att uppnå målen, och hur kan de erbjudas möjlighet att stanna och bedriva professionell verksamhet i regionen?

Landstinget vill att filmare ska spela in sina produktioner i Kalmar läns omgivningar. Det handlar tydligen främst om att locka filmproduktion till länet. Vi undrar hur landstinget själv avser att bidra till att främja filmproduktion i praktiken.

Vi saknar skrivningar om hur stödet ser ut för teknisk uppdatering av biografer.

I följande skrivning på sidan 49 undrar vi vad som menas med filmområdet: "Den ekonomiskt tunga delen av filmområdet [...]" Hur bidrar landstinget till att främja sina filmskapare i länet?

Finns det någon tanke med att Reaktor Syd ska stötta upp? Vi saknar skrivningar i planen om stöden.

Synpunkter på målen för filmområdet (s. 50):

"Att filmområdet är medvetet jämställt". Vi undrar hur landstinget har tänkt att under planperioden konkret lösa utmaningen med orättvis könsfördelning?

"En handlingsplan om filmområdet utifrån ett konst- och näringspolitiskt perspektiv." Vi välkomnar en sådan handlingsplan, men det måste finnas ett tydligt syfte med varför den behöver göras.

Synpunkt på "Prioritering FILM" (s. 50):

"Genomlys filmområdet utifrån ett konst- och näringspolitiskt perspektiv i samarbete med Regionsamverkan Sydsverige." Vi ser här en risk för att landstinget skjuter över sitt ansvar på andra regioner. Vad avser Kalmar län göra övergripande själv?

KLYS kommentar och förslag:

- Redogör mer i planen för satsningar för professionella filmare.
- Hur ska filmare efter utbildning få "ett professionellt mottagande" i länet? Beskriv bättre.
- Gör stödet till Doc lounge-verksamheten långsiktigt säkrare och bättre för att kunna utöka verksamheten.
- Beskriv hur filmare från Ölands folkhögskolas dokumentärlinje kan tillvaratas bättre och långsiktigt.
- Hur avser landstinget bidra till att främja filmproduktion i länet i praktiken. Beskriv bättre i planen. Och hur länets satsningar relaterar till Regionsamverkan Sydsverige i praktiken.
- Saknar skrivningar om stöd till teknisk uppdatering av biografer i länet.
- Beskriv hur Reaktor Syd i praktiken ska stötta filmen bättre i Kalmar län.
- Finns planer på att lösa utmaningar med orättvis könsfördelning inom filmsatsningar i länet?
- Förtydliga syftet med handlingsplanen för filmen i länet.

8 Sammanfattande synpunkter

Kalmar läns landstings förslag till ny kulturplan för perioden 2019-2022 är ett omfattande, ambitiöst och intressant formulerat dokument med en diger innehållsförteckning. Men i ett konstnärspolitiskt perspektiv finner vi planen bristfällig och oklar i en rad sakfrågor. De professionella kulturskaparna roll i länets kulturliv lyfts inte fram i den grad som vore önskvärt, särskilt då kulturen så djuplodande ställs i relation till en rad andra samhälls- och politikområden.

Förutsättningarna för att kunna bo, verka och utvecklas som kulturskapare i Kalmar län framstår i kulturplanen som helhet i våra ögon som ett inte tillräckligt högt prioriterat ämne. Frågor som rör

kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och yrkesvillkor för länets konstnärer hamnar i skuggan av de många andra kulturpolitiska perspektiv som planen belyser i en bredare regional kontext.

Kalmar läns landstings förslag till ny kulturplan är trots allt en befriande läsning, som dock bitvis blir för mycket teori och för lite praktik för att utgöra en i KLYS perspektiv verkligt målinriktad kulturplan. Landstinget går nästan till överdrift i att framhålla kulturens avgörande betydelse för ett samhällsbygge. Ambitionen verkar vara att det inte bara ska produceras kultur för sakens skull i länet, utan man betonar att det ska vara bra kultur. Men då menar vi att det är extra viktigt att de professionella kulturskaparna och deras villkor får stort utrymme, och att skillnaden mellan professionella, ideellt verksamma och amatörer tydliggörs bättre.

Det är mycket positivt med hur Kalmar län och grannregionerna ser ut att gynnas långsiktigt kulturpolitiskt av en ökad formaliserad regionsamverkan i Sydsverige, och hur utförligt kulturplanen belyser detta. I ljuset av dessa samverkansmöjligheter med andra regioner inom flera verksamhetsområden tror vi att planen skulle tjäna på att mer ingående lyfta landstingets syn på kulturens egenvärde, konstnärlig kvalitet och professionellt konstnärligt utvecklingsarbete inom de olika verksamhetsområdena i relation till andra kulturpolitiska aspekter och politikområden, samt till principen om armlängds avstånd. Vi hoppas att Kalmar läns landsting kompletterar planen enligt våra förslag i detta yttrande och förtydligar vissa mål och prioriteringar när det gäller vilka konstnärpolitiska insatser som kommer att genomföras i praktiken i länet under kommande planperiod.

Vi vill slutligen tacka Kalmar läns landsting för att vi getts tillfälle att ta del av remissutgåvan av den kommande kulturplanen och inkomma med detta yttrande. Vi ser fram emot fortsatta samtal om kultur- och konstnärpolitiska frågor, både med kulturförvaltningens tjänstepersoner och regionala politiker.

För KLYS,

Carl Liungman
Regionalpolitisk sekreterare

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Sveriges Läromedelsförfattares Förbund, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Svenska Musikerförbundet, Symf, Teaterförbundet för scen och film, Svenska Regissörsföreningen, Oberoende Filmares Förbund, Unionen, fackklubben vid SR, SVT och UR

Alströmergatan 12, 7 tr, 112 47 Stockholm, +46 (0) 702621938 (reg.pol.sekr.), klys@klys.se, www.klys.se